

2023

KOMUNITNÁ PRÁCA

METODICKÁ PRÍRUČKA PRE
ZAMESTNANCOV KC

POMOČNÝ MATERIÁL K NP KS MRK - II.
FÁZA

Autorky :

Mgr. Lýdia Kurinová

PhDr. Denisa Selická, PhD.

I. Komunitná práca

Komunita

Každý z nás žije v komunite, či v meste, v obci..... v nejakom geograficky – ohraničenom priestore.

Sme súčasťou komunity, sami sa rozhodujeme, v ktorej komunite budeme realizovať svoj sociálny život. My všetci sa považujeme za komunitu, my tvoríme komunitu, a robíme všetko preto, aby nás chápali ako komunitu. Byť členom komunity so sebou prináša ako práva, tak i povinnosti nad rámec nášho individuálneho prežívania. Komunita spoločnými aktivitami mení „ja“ na „my“. Prináša výhody, ale aj povinnosti pre všetkých, ktorí sa chcú stať jej členmi. Otázkou ostáva, prečo sa chceme stať členmi rôznych komunit. Či už sídelných alebo duchovných. Opúšťame svoj súkromný priestor, priestor skupín a vstupujeme do širších kontextov a sociálnych vzťahov, ktoré nám komunita ponúka. Pre mnohých komunita nezohráva významnejšiu jednotku. Svoj životný priestor chápajú z pohľadu individuálnych a skupinových vzťahov. To, že sú členmi komunity, berú ako niečo, čo je samozrejmé a nemenné. Predsa ľudia žijú v spoločnom priestore. Ide o existenčnú nevyhnutnosť, veď v priestore, v ktorom bývajú žijú aj iní ľudia. Ale bývanie v spoločnom priestore ešte komunitu nevytvára. Otázky spolunažívania, vzájomnej pomoci, spolurozhodovania o našom živote boli, sú a budú predmetom našich úvah spojených s kvalitou nášho života. V komunitách sa uskutočňuje množstvo ekonomických, politických, kultúrnych a iných činností, ktoré sú pre život spoločnosti a jej členov nevyhnutné. Preto je komunita jedným z najdôležitejších sociálnych útvarov. Komunitu v sociológii môžeme používať aj na označenie iných druhov sociálnych skupín, prípadne sociálnych agregátov.

Komunita vytvára priestor pre všetkých, ktorí v komunite žijú, alebo do komunity vstupujú z určitého dôvodu. Tento priestor patrí všetkým jednotlivcom, ktorí v tomto priestore realizujú svoj život. Každý má svoj podiel na zodpovednosti za stav, v akom sa komunita nachádza. Sme to práve my, členovia komunity, ktorí môžu komunitu meniť. Samozrejme nie len k lepšiemu, ale aj k horšiemu. Ak sa cítite bezmocnými a neschopnými v komunite niečo zmeniť, tak pokračujte v čítaní toho, čo táto monografia ponúka. Tým, že zvolíme poslancov a starostov, či primátorov sa naša aktivita v komunite zdanlivo končí. Ponechanie komunitnej práce len niekoľkým zvoleným zástupcom, bez podpory komunity, nemôže viesť k úspechu. Šírka aktivít, ktoré tvoria obsah komunitnej práce, je priveľká na to, aby ju mohli obsiahnuť len oficiálne authority. Komunitná práca vyžaduje spolupôsobenie rôznych špecializácií a najmä záujem o spoločné dobro a zároveň o svoj podiel na budovaní tohto spoločného dobra. Komunitná práca vyžaduje od nás oveľa viac spoločnej aktivity, angažovania sa a osobného nasadenia. Nie je nutné, aby všetci robili všetko. Ale je viac ako žiadúce, aby sa každý angažoval v tej oblasti, ktorá ho zaujíma a ku ktorej má prirodzený vzťah.

Komunity predstavujú vo väčšine miesto kde sa jednotlivci, ich potreby, hodnoty a záujmy spájajú a realizujú. Ich napĺňanie v komunite zabezpečujú i komunity, v ktorých členstvo nie je nevyhnutne spojené s fyzickou účasťou. V komunitách ide o uspokojenie potrieb a záujmov jednotlivcov. Preto sa jednotlivci stávajú členmi tých komunít, ktoré zabezpečujú uspokojenie hodnôt, potrieb či záujmov. V každej komunite sa stretávame s podporou jednotlivých členov komunity či skupín, ale aj s ich obmedzovaním v záujme komunity. Teda komunita umožňuje svojim členom ich vlastnú bezproblémovú existenciu a rozvoj. Na druhej strane svojimi charakteristikami, zásadami a princípmi ich obmedzuje. Pre pomáhajúceho profesionála je nevyhnutné poznať charakteristiky komunity. Najmä procesy, ktoré v nich prebiehajú. Poznanie komunity je nevyhnutné najmä preto, aby bolo možné lepšie a kvalitnejšie pomáhať rozvoju prebiehajúcich

interných i externých procesov. Pri práci s komunitou, nie je možné posudzovať jednotlivca izolovane od jeho okolitého sveta. Posudzujeme ho vždy ako súčasť komunity, so všetkými väzbami, ktoré vytvára, ale aj ktoré ho obklopujú. Komunitu môžeme definovať buď na základe priestorových alebo vzťahových charakteristík. Komunitu na základe priestorových charakteristík môžeme definovať ako spoločnosť, sociálnu organizáciu, sociálny systém, náboženskú organizáciu alebo ako kmeň, či národ obývajúci ohraničené územie, kde dané zoskupenie jednotlivcov uskutočňuje najväčšiu časť svojich každodenných činností a v ktorej ľudia spolupracujú, aby naplnili svoj život, podieľali sa na spoločnej kultúre, spoločnom sociálnom priestore, spoločných hodnotách a pod.. Komunita je spoločenstvo jednotlivcov, ktorí žijú v určitom vymedzenom priestore a realizujú svoje potreby (predovšetkým sociálne) a každodenné aktivity. Komunita naberaá na význame tam, kde tvorí i samostatnú autonómnu samosprávnú jednotku s tvorbou vlastných pravidiel, vrátane rozpočtu a má možnosť rozhodovať o vlastnom komunitnom rozvoji.

Komunitu na základe vzťahovej charakteristiky môžeme definovať ako: sociálny útvar charakterizovaný zvláštnym typom sociálnych väzieb vo vnútri medzi členmi a svojim špecifickým postavením navonok, v rámci širšieho sociálneho prostredia, miesto, kde človek môže získať emocionálnu podporu, ocenenie a praktickú pomoc v každodennom živote. Okrem prínosu má každá komunita aj príkazný a obmedzujúci charakter. Ten je daný jej charakteristikami, ktoré sú členovia komunity povinní rešpektovať, dodržiavať a podporovať.

Medzi najvýznamnejšie charakteristiky komunity v tomto smere je možné považovať, že: je rôznorodou jednotkou, má spoločný základ spolu používaných hodnôt, sa vyznačuje vzájomnou starostlivosťou, dôverou a tímovou prácou, má rozvinutú efektívnu vnútornú komunikáciu, uľahčuje ľuďom účasť na verejných veciach, vytvára vlastnú identitu, zámery, vytvára vnútorné a vonkajšie väzby, vychováva a je schopná odovzdávať hodnoty i formy spolužitia ďalším

generáciám, je otvorená do budúcnosti, má vyvážené inštitucionálne usporiadanie. (Šišanská, K. – Šlosár, D. 2020).

Komunitný pracovník

Komunitný pracovník má za úlohu sprevádzať občanov žijúcich v komunite procesom riešenia ich problémov, ťažkých životných situácií a zároveň ich naučiť vedieť definovať si svoje spoločné potreby a problémy v komunite, hľadať v nich samých nástroj riešenia daného problému, zdroje pomoci a prizývať iných do spolupráce.

Pozície komunitného pracovníka v procese komunitnej práce a komunitného rozvoja sú rôzne. Komunitný pracovník môže vystupovať ako:

- animátor - oživuje nápaditosť a tvorivosť ľudí, pomáha objaviť a použiť vlastné zdroje ku kreatívnej a konštruktívnej tímovej práci, podnecuje kritické myslenie, identifikuje problémy, - konzultant – navrhuje a konzultuje riešenia,
- senzitizer – pomáha objavovať možnosti a hodnoty v komunite,
- tréner – učí, ako riešiť problémy a konflikty, viesť jednanie, otvorene komunikovať,
- prostredník – kontaktuje rôzne skupiny ľudí, získava informácie,
- facilitátor – sprostredkúva čo najuspokojivejšie a najproduktívnejšie prejednávanie tém, zastáva neutrálne stanovisko, zodpovedá za priebeh diskusie, nie obsah,
- motivátor – motivuje riešenie problémov, motivuje k aktivite,
- katalyzátor – usmerňuje diskusiu, vyberá prínosné myšlienky, pomáha formulovať problémy a závery,

- koordinátor – koordinuje prácu skupín, podporuje partnerstvo medzi nimi a vyhľadáva efektívne formy pôsobenia komunity vo svoj prospech.

Všeobecne je úlohou komunitných pracovníkov spájať ľudí, učiť ich formulovať potreby, ciele, podporovať ich v hľadaní zdrojov, facilitovať ich rozhodovanie o prioritách, mediovať riešenie konfliktov, moderovať verejné stretnutia, prepájať jednotlivé skupiny a učiť ich lobovať za svoje ciele, presadzovať svoje ciele legálnym nátlakom. Komunitní pracovníci sú často v rolách organizátora, facilitátora, učiteľa zručností, mediátora. Viac pracujú so skupinovou dynamikou než s poradenstvom. Ich zodpovednosťou nie je riešiť problém napríklad voľného času detí a mládeže, ale chýbajúcich komunikačných kanálov medzi obyvateľmi navzájom a medzi ich volenými zástupcami, aby obyvatelia v procese zabezpečenia voľného času mládeže získali zručnosti a skúsenosť, ako môžu ovplyvňovať veci, ktoré sa ich týkajú. Z tohto pohľadu môžeme poslanie komunitného pracovníka vymedziť v týchto smeroch: nájdenie sociálnych priorít a ďalších významných potrieb danej komunity, povzbudzovanie obyvateľov k tomu, aby poznali svoje problémy a pokúsili sa ich zvládnuť s pomocou dostupných služieb, informovanie rôznych skupín obyvateľov o možnostiach riešenia.

Komunitný pracovník pri riešení problémov obyvateľov obce a osobitne vylúčenej komunity, veľmi úzko spolupracuje a koordinuje svoju činnosť : s inými komunitnými a sociálnymi pracovníkmi, ktorí realizujú program rozvoja komunity nezávisle, so zariadeniami komunitných služieb pre deti a mládež (nízkoprahové centrum, centrum voľného času), pre rodinu (materské centrum, stredisko osobnej hygieny), pre dospelých a jednotlivcov (svojpomocné skupiny, profesionálne agentúry domácich a ambulantných služieb), v rámci obce so všeobecnými a odbornými lekármi, základnými a odbornými školami, s políciou, resp. v prípade potreby s odborníkmi špecializovaných poradní a služieb, s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, s pobočkou Sociálnej poisťovne, s

úradom samosprávneho kraja, súdmi, so všetkými pracovníkmi, ktorí v danej lokalite pracujú s vylúčenou komunitou – terénni zdravotní asistenti, policajné zložky, mestská polícia, školskí asistenti. (Šišňanská, K.- Šlosár, D. 2020).

Osobnosť komunitného pracovníka

Zo samej podstaty sociálnej a komunitnej práce vyplýva požiadavka, aby jednou zo základných vlastností komunitného pracovníka bola humánnosť, z čoho vyplýva, že komunitný pracovník musí mať záujem o ľudí, o ich individuálne osudy a problémy a chce im pomáhať. Ďalšie vlastnosti komunitného pracovníka: schopnosť komunikovať a kooperovať na rôznych úrovniach a s rôznymi ľuďmi a inštitúciami schopnosť empatického prístupu schopnosť komunikovať v hovorovej reči klienta schopnosť asertívneho správania schopnosť nezaujatého objektívneho hodnotenia informácií schopnosť navrhnúť, realizovať a vyhodnotiť komunitný rozvojový projekt. Okrem toho skutočne dobrý komunitný pracovník by mal mať schopnosti: vizionára mysliteľa lídra a neodmysliteľné sú aj manažérske zručnosti. Komunitný pracovník musí disponovať nielen patričným odborným vzdelaním, ale musí mať aj schopnosť formovať sa a motivovať určitou formou altruizmu (nezištná pomoc), osvojiť si náležitý hodnotový systém, ktorý spolu s jeho vzťahom k sociálne odkázaným ľuďom bude spolurozhodovať o kvalite jeho práce. Stavovské cnosti komunitného pracovníka: trpezlivosť, obetavosť, vládunosť, nezištnosť, veľkorysosť, taktnosť, diskretnosť, poctivosť, spoľahlivosť, ochota, kolegalita, sociálne cítenie, stavovská česť a osobná bezúhonnosť.

Etický kódex komunitného pracovníka a jeho základné princípy:

- Správanie komunitného pracovníka (spravodlivosť, kompetencia a profesionálny rast, služba, bezúhonnosť, vzdelávanie a výskum).

- Morálna alebo etická zodpovednosť komunitného pracovníka voči klientovi (primárnosť klientovho záujmu, práva a výsady klienta, dôvernosť a súkromie).
- Morálna zodpovednosť komunitného pracovníka voči spolupracovníkom (úcta, slušnosť, zdvorilosť a ochota pomôcť pri riešení prípadu klienta iného spolupracovníka).
- Morálna zodpovednosť komunitného pracovníka voči zamestnávateľom.
- Morálna zodpovednosť komunitného pracovníka k sociálnej a komunitnej práci ako profesii (udržiavanie bezúhonnosti profesie sociálnej a komunitnej práce, spoločenská služba, vedomostný rast).
- Morálna zodpovednosť komunitného pracovníka k spoločnosti (presadzovanie všeobecného blaha). (Mačáková, S. – Pollák, M. 2008).

Komunitná práca

Je odborná činnosť komunitných pracovníkov, ktorá smeruje ku komunitnému rozvoju. V komunitnej práci pristupujeme k dosahovaniu zmeny cez spoločné záujmy cestou podporovania demokratických štruktúr, v zmysle preberania zodpovednosti za spoločné veci obyvateľmi.

Komunitná práca je nástrojom na zmenu prístupu k moci. Učí ľudí novým kompetenciám, ktoré stretli počas dlhodobého vylúčenia z rozhodovacích procesov. (Vitálošová, 2017).

Komunitná práca ukazuje ľuďom, že ich problémy sú podobné alebo rovnaké ako potreby ich susedov, že ide o problémy, s ktorými si jeden človek poradiť nedokáže, ale spoločnými silami ich môžu zvládnuť.

Cieľ komunitnej práce

Cieľom komunitnej práce je vyššia kvalita života obyvateľov. Prostriedkom na dosiahnutie cieľa je mobilizácia kapacít (vnútorných zdrojov) komunit a inkluzívne stratégie. Vykonáva sa cestou podpory rastu miestnych skupín k vyššej zodpovednosti za spoločné, verejné veci. (Vitálošová, I. 2017).

Cieľom komunitnej práce je vyššia kvalita života obyvateľov v znevýhodnenej lokalite, komunite. Prostriedkom na dosiahnutie cieľa je mobilizácia kapacít (vnútorných zdrojov) komunit a inkluzívne stratégie. Vykonáva sa cestou podpory rastu miestnych skupín k vyššej zodpovednosti za spoločné, verejné veci. Toto sa deje v procese riešenia problémov, ktoré zdefinuje miestna komunita, nie komunitní pracovníci. Vyhodnotenie, či sme v komunitnej práci úspešní, sa vykonáva kvantitatívnym a kvalitatívnym spôsobom. Kvantitatívne ukazovatele – počet verejných stretnutí, počet ľudí na stretnutiach, počet ľudí, ktorí boli ochotní verejne vystúpiť, počet ľudí, ktorí sa zapojili vlastnou prácou, počet dobrovoľníkov, koľko nových služieb vzniklo a iné. Kvalitatívne ukazovatele – vznik alebo zmena miestnych tradícií, vyhodnotenie príbehov zo života miestnych ľudí, zmeny vo vzťahu s miestnou samosprávou v zmysle komunikácie bez bariér, stretávania a diskusií, zmeny vo vnímaní vlastnej moci nad svojím životom u miestnych obyvateľov. Obsah komunitnej práce je prevenciou vylúčenia – je súborom odborných činností zameraných na prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie a zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzických osôb a rodín žijúcich v komunite. Vykonáva sa prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi súčasným poznatkom spoločenských vied. Činnosť smeruje cez posilnenie vlastných zdrojov komunity (empowerment) k vyššej kvalite života všetkých členov komunity. Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou, mestskou časťou, obcou, mestom a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Podľa § 82 zákona o sociálnych službách obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu. Účelom je predísť vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií, rovnako ako riešiť miestne sociálne problémy. Komunitné centrá sú priestorom na naplnenie potrieb komunity podľa jej vlastných špecifických potrieb a zdrojov. Ich činnosť bude preto variovať nielen podľa konkrétnej komunity, ale aj v čase.

V komunitnej práci pristupujeme k dosahovaniu zmeny cez spoločné skupinové záujmy cestou podporovania demokratických štruktúr, v zmysle preberania zodpovednosti za spoločné veci obyvateľmi. Komunitná práca je nástrojom na zmenu prístupu k moci. Učí ľudí novým kompetenciám, ktoré stratili počas dlhodobého vylúčenia z rozhodovacích procesov. Základným východiskom komunitnej práce ako profesionálnej činnosti je uznanie princípov a hodnôt postavených na spoluúčasti jednotlivcov a skupín na rozhodovaní, zodpovednosti a riadení verejných vecí. V praxi to znamená, že ľudia, ktorí týmto princípom nerozumejú alebo ich neuznávajú, nemôžu pracovať ako komunitní pracovníci. Na to, aby priviedli ľudí k zodpovednosti a uznaniu vlastnej spoluúčasti na stave verejných vecí, potrebujú mať tieto hodnoty u seba zabudované, musia rozumieť princípom posilnenia (empowermentu) a spoluúčasti na spravovaní vecí, ktoré sa ich týkajú. Zároveň to znamená, že komunitná práca môže fungovať iba v demokraticky spravovanej krajine a je vylúčená v totalitnom zriadení. Hodnotové ukotvenie komunitnej práce riešili komunitní pracovníci v rôznych častiach sveta v rôznych obdobiach. V súčasnej Európe pokladajú komunitní pracovníci a pracovníčky za prioritu participáciu, posilnenie občianskej spoločnosti a miestnej demokracie, rozvoj príležitostí zamestnania, zvyšovanie úrovne susedstiev, sociálnu inklúziu, trvalo udržateľný rozvoj, rôznorodosť a medzikultúrnu komunikáciu. Súčasnými výzvami komunitnej práce sú najmä chudoba, radikalizujúci sa nacionalizmus a migrácia. (Vitálošová, 2017).

Kedy zvolit' komunitnú prácu ?

1. Sú zmapované potreby členov komunity ?
2. Ide o spoločný problém, ktorý je skutočne potrebné riešiť ?
3. Je problém dostatočne konkretizovaný ?
4. Vychádza popis problému z overiteľných, reálnych a relevantných zdrojov ?
5. Nastavené ciele riešia potreby komunity a prispievajú k cieľu komunitnej práce ?
6. Je z nastavenia cieľa zrejmé, aká zmena bude vďaka realiacii dosiahnutá ?
7. Sú ciele komunitnej práce jasne merateľné a kvantifikované ?
8. Sú nastavené kritériá, podľa ktorých je možné identifikovať že plánované ciele, alebo čiastkové ciele boli naplnené ?
9. V prípade menších cieľov sú ciele vzájomne previazané ? (Holíková, S. a kol. 2022).

Základné modely komunitnej práce

Medzi základné modely patrí :

- Komunitný rozvoj,
- komunitné plánovanie,
- komunitné organizovanie.

Pre potreby pracovníkov komunitných centier bude potrebný najmä model komunitný rozvoj, pretože tento model budú môcť aplikovať v praxi. Ostatné dva modely je dobre poznať a rozoznať ich v praxi, ak by ich aplikoval niektorý iný pracovník a pracovníci KC by mohli spolupracovať. Metódy komunitnej práce sú spojené s použitými modelmi komunitnej práce. Keith Popple (2000) opisuje viaceré modely komunitnej práce, ktoré iba okrajovo spomíname, aby sme dali

informáciu o ich existencii: komunitnú starostlivosť, komunitné organizovanie, komunitný rozvoj, komunitné plánovanie, komunitné vzdelávanie, komunitnú akciu, feministickú komunitnú prácu, čiernu a antirasistickú komunitnú prácu.

Príklad metódy používanej v modeloch komunitný rozvoj a komunitné plánovanie je: facilitácia verejného rozhodovania, verejnej diskusie, moderovanie verejnej diskusie rôznymi technikami: okrúhle stoly, predvolebné diskusie s kandidátmi, verejná diskusia pri rokovaniach medzi aktérmi o poskytovaní sociálnych služieb.

Typickou metódou komunitného rozvoja pri potrebe mobilizovať obyvateľov je mapovanie a analýza komunity – môže sa robiť mnohými spôsobmi. Podstatné je, aby bolo vedené participatívne. Príkladom metódy používanej v modeli komunitného organizovania je : organizovanie a vedenie protestu, komunitná akcia. (Vitálošová, 2018).

Proces komunitnej práce

1. Identifikácia potreby / problému

Vychádza z mapovania potrieb v komunite

2. Analýza problému

Prečo ten problém vznikol ?

V akom je aktuálne stave ?

3. Spoločná diskusia a hľadanie všetkých možných riešení

Čo vieme urobiť ?

Čo k tomu potrebujeme ?

Problém by mali riešiť obyvatelia komunity

4. Aktivizácia aktérov v komunite

Pracovná skupina v komunite aktivizuje obyvateľov. Aktivizácia – stretávanie sa s ľuďmi z komunity, zapojenie obyvateľov komunity do riešenia problému

Potreba dohodnúť sa ako komunikovať, čo je cieľom aktivity, aké sú postupy v aktivitách smerujúcich k riešeniu. Čo je výsledkom pripravovaných aktivít?

Informácie by sa mali dostať ku každému – je potrebné si overiť ako sa informácie dostávajú k byvateľom komunity.

5. Spoločné riešenie problému

Presné rozdelenie úloh – za dodržania podmienok zmocňovania, delegovania, splnomocňovania členov komunity a pracovníkov KC alebo iných inštitúcií, ktoré sú podporou v riešení problému. Spoločné riešenie zvoleného problému

6. Zhodnotenie

Čo sa nám podarilo a ako? Čo by sme nabudúce urobili inak.

7. Oslava úspechu - Oslavenie spoločného úspechu s komunitou. (Holíková a kol. 2022).

Komunitná aktivita

Aktivita - znamená všeobecne: činnosť, pôsobnosť, činné konanie; horlivá činnosť, schopnosť niečoho reagovať na vonkajšie podnety

Pre lepšie pochopenie Komunitnej aktivity uvedieme modelové situácie :

1. Názov aktivity : Fašiangová zábava

Fašiangy – zvyky, ktoré sú spojené s prelomom zimy a jari: Aktivitou bude fašiangová zábava. Komunitní pracovníci na základe rozhovorov v komunite zistili, že ľudia majú potrebu sa zabaviť po dlhej zime. Postupnými krokmi začali pripravovať cieľ – fašiangovú zábavu. Je to náročný proces, do ktorého vstupujú obyvatelia, komunitní pracovníci, aktéri.....

1. Je to potreba veselosti – komunita sa chce zabaviť spievať a tancovať
2. Spoločná diskusia – búrka mozgov : kto bude spievať, hrať, piecť koláče, variť guláš a robiť masky ? Čo k tomu potrebujeme ? Kto pozve hostí ? Kto vyrobí pozvánky ?
3. Aktivizácia aktérov : potrebné je dohodnúť sa medzi obyvateľmi komunity. Presne sa určí kto, a čo bude robiť, presný postup. Pán Peter pôjde za miestnym podnikateľom a poprosí o sponzorský dar – nákup potravín. Pán Miro osloví poľovnícke združenie, aby prispeli mäsom do guláša. Skupina žien bude piecť v KC koláče, šišky a ďalšia skupina žien bude šiť masky. Deti budú robiť ozdoby, ktoré si potom pripnú na šaty. Ďalšia skupina mužov pripraví kotol, drevo, lavičky. Juraj a ďalší vyčistia okolo a dohliadnu potom aj na poriadok pri zábave. Ferko a Miško a ich kamaráti sa postarajú o to, aby každý dostal informáciu, čo sa bude realizovať v komunite. V KC si pripraví letáky a dajú obyvateľom, aby boli informovaní všetci.
4. Spoločné riešenie – presné rozdelenie úloh a postupov / pozvanie starostu, riaditeľku ZŠ / Kto koho pozve a kto vyrobí pozvánky.

5. Zhodnotenie : hudba, spev, masky, občerstvenie, pozvaní hostia, poriadok a čistota po zábave...

Vynára sa otázka : Čo by sme urobili inak ? Ako príklad spomenieme - pozvali by sme aj pracovníkov z OZ, ktoré sa v obci nachádza a miestneho podnikateľa. Bude to tradícia v komunite ? Podpora obyvateľov k optimizmu.

6. Oslava úspechu - spoločné oslávenie

2. Názov aktivity : Ľudia si to vyriešili sami

Šobov je segregovaná časť Banskej Štiavnice ležiaca asi 1 km od centra mesta, ktorú si málokto pri návšteve všimne. Kedysi bola jedným z najdôležitejších miest baníckej činnosti, po útlme baníctva sa tamojšie budovy stali domovom sociálne slabších rodín a ľudí z marginalizovanej rómskej komunity. V lokalite už niekoľko rokov funguje Komunitné centrum Šobov, ktoré podáva pomocnú ruku sociálne slabším rodinám a realizuje odborné činnosti a aktivity, ktoré sú dostupné pre celú komunitu. Vďaka činnosti komunitného centra a s využitím metódy komunitnej práce sa postupne obyvatelia Šobova spojili a svojpomocne riešia problémy, ktoré ich trápia.

Mapovanie potrieb

Všetko začalo mapovaním potrieb ľudí žijúcich na Šobove, ktoré realizovali pracovníčky komunitného centra. Rozprávali sa s rodinami napríklad aj o tom, ako sa im na Šobove žije, alebo ktoré zmeny by ich život uľahčili. Dospeli k záverom, že miestnych ľudí trápia – okrem iného – havarijný stav striech ich nájomných bytov, nedostatočné dopravné spojenie s centrom Banskej Štiavnice, či neohľadupnosť vodičov áut, ktorí jazdia v tejto obývanej lokalite plnej detí neuveriteľnou, ale stále povolenou 90-kou. Pochopili však, že riešenia týchto problémov vyžadujú veľa času, odhodlania a vyjednávania. V spoločnom úsilí sa preto ľudia z tejto časti mesta rozhodli začať od seba – zlepšiť si svoje životné podmienky a začať tým, na čo sami majú dosah. S asistenciou troch čínorodých pracovníčok komunitného centra postupujú malými krôčikmi.

Pri metóde komunitnej práce je pre pracovníkov komunitného centra dôležité najmä to, ktorý problém považuje za podstatný a ľuďmi zvládnuteľný samotná komunita.

Od pomenovania problému k riešeniu

Na Šobove sa postupne vyformovala komunitná rada, ktorej členmi sú aktívni ľudia spomedzi miestnych obyvateľov. Na pravidelných stretnutiach pod odborným vedením pracovníčok komunitného centra vytvorili akčný plán, teda spísali si jednotlivé kroky, ako zlepšiť vzhľad a funkčnosť zanedbaných bytoviek s pomocou ich obyvateľov. V prvej fáze sa rozhodli vymaľovať spoločné priestory bytoviek. Od začiatku júla 2022 sa už podarilo zrealizovať niekoľko spoločných brigád, ktoré premenili chodby a spoločné priestory bytových domov na nepoznanie. Prvé výsledky sa stali motiváciou aj pre ostatných obyvateľov a obyvateľky bytových domov – do svojpomocnej opravy sa ich postupne začalo zapájať viac a viac.

Svojpomocne

Ľudia si sami hľadajú financie na uskutočnenie týchto úprav u externých sponzorov. Za finančné prostriedky nakupujú náradie a materiál a pri tejto činnosti je im nápomocné komunitné centrum a členovia komunitnej rady. Na obnove sa podieľa najmä rada, dobrovoľníci a ľudia, ktorí tam bývajú. Úzko spolupracujú s Bytovou správou, s. r. o. mesta Banská Štiavnica a miestnymi podnikateľmi. Medzi komunitou sa našli aj šikovní murári, vďaka ktorým nadobudla ich spoločná práca profesionálny výsledok. *„Vďaka tomu, že si ľudia na Šobove prešli procesom komunitnej práce*, vnímam celkovo posun pracovníkov komunitného centra, ale aj celej komunity na Šobove. Ľudia dostali priestor, kde môžu presadiť potreby celej komunity,“* prezradila Janette Knapeková – odborná konzultantka pre komunitnú prácu NP BOKKÚ (národný projekt Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni).

A čo ďalej?

Toto je príklad aktívnej zmeny pohľadu komunity na riešenie svojho spoločného problému. Z 5 bytových domov, ktoré boli ešte na začiatku leta 2022 v havarijnom

stave, prešli všetky svojpomocnou úpravou. V nasledujúcich týždňoch čaká komunitu ľudí na Šobove ďalšia etapa svojpomocnej úpravy, a to výmena rozbitých a zničených okien a dverí v spoločných priestoroch či úprava exteriéru. Aj ďalšie plány do budúcnosti sú na Šobove jasné: pravidelné domové schôdze a určenie si domovníkov a domovníčok pre každý bytový dom, ktorí by dohliadali na ich správu. Výzvou komunitného centra je pokračovanie v aktivitách finančnej gramotnosti a ako pomôcť ľuďom na Šobove znížiť si svoje náklady na bývanie. Chuť meniť veci k lepšiemu zatiaľ Šobovčanov neopúšťa. Držíme im palce a želáme veľa síl a úspechov v rozvoji tohto miesta.

<https://bokku.gov.sk/havarijny-stav-bytoviek-na-sobove-ludia-si-to-vyriesili-sami/index.html?csrt=17552559641754276061>).

3. Názov aktivity : Zber bylín

V obci Žehňa garantka KC mapuje terén a realizuje rozhovory s obyvateľmi v spolupráci s pomáhajúcimi profesiami v obci TSP a MOPS. Pýtala sa klientov, o čo majú záujem. Obyvatelia načrtli, že majú záujem o zber bylín. Klienti nevedeli, nepoznali bylinky, hoci v okolí sa veľa nachádzalo v peknom lesnom prostredí.

Téma už bola na svete : *Spoznávanie a zber liečivých bylín.*

Následne ďalším krokom bolo, že garantka pozvala do KC odborníka, ktorý realizoval prednášku pre klientov o účinkoch liečivých bylín.

Dospelí, deti, garantka KC sa spolu vybrali do lesa na zber. Spoločne navzájom bylinky a učili sa, aké majú bylinky účinky.

Nasledovala aktivizácia aktérov : presné delenie úloh - kto bude bylinky viazať, kto ich a ako bude sušiť v KC, ako sa budú bylinky baliť.....

Spoločným riešením – finálny produkt – výtvar klienta. Postupne sa vynárali ďalšie témy : či sa budú bylinky zviazané predávať, spracovávať, upratovať v miestnosti, utváranie svojpomocnej sociálnej siete na miestnej úrovni, návrat k prírodným zdrojom, podpora v oblasti o bylinkách, možný príjem vo finančnej tiesni.

Záverom KA :

- KA je potrebné vyhodnotiť z potrieb komunity
- Koľko klientov sa zúčastnilo z komunity MRK a majority
- Aký má účel komunikačná aktivita, cieľ, čo sleduje, čo má priniesť klientom
- Ako sa klienti zapájali do príprav komunitnej aktivity a jej realizácie, akým spôsobom na aktivite participovali.

- Zistenie, či vznikla aj tradícia, či to malo pozitívny vplyv, kto sa pridal k aktivite.

Komunitné mapovanie pomáhajúcich profesií v obci Žehňa

Pravidelné prednášky dobrovoľníka, ktorý sa venuje bylinkárstvu

Spoznávanie druhov liečivých bylín

Následne sa koná koordinovaný zber bylínok, pri ktorom zamestnanci KC dbajú na bezpečnosť klientov pri výkone.

Zber byliniek do špeciálnych ľanových vriec.

V komunitnom centre sa bylinky pripravujú na sušenie.

Vytvorené darčkové vrecúška sypaného čaju.

Použitá literatúra :

Holíková, S. 2022: Kedy zvoliť metódu komunitnej práce ? Bratislava : IA MPSVR SR. Pomocný materiál NP BOKKÚ. 2022.

Holíková a kol. 2022: Proces komunitnej práce. Bratislava : IA MPSVR SR. Pomocný materiál NP BOKKÚ. 2022.

Mačáková, S. – Pollák, M. 2008 : Komunitné centrá – Oáza pre ľudí zo znevýhodnených komunit. Košice : ETP SLOVENSKO Centrum pre udržateľný rozvoj. 2008, ISBN 978 – 80968196- 3-8.

Šiňanská, K. – Šlosár,D. 2020 : Komunita a komunitná práca. 2020 UPJŠ v Košiciach, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-8152-861-3

Vitálošová, I. 2017 : Komunitná práca. Bratislava : Implementačná agentúra Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. 2017, ISBN: 978-80-89837-15-1.